

Ro-ràdh do dhèanamh atharrachadh poilitigeach is sòisealta

This item contains selected online content. It is for use alongside, not as a replacement for the module website, which is the primary study format and contains activities and resources that cannot be replicated in the printed versions.

Mun chùrsa an-asgaidh seo

'S e earrann leasaichte a th' anns a' chùrsa an-asgaidh seo bho chùrsa D113 leis an Oilthigh Fhosgailte: [*Dùbhlain Chruinneil: Saidheans Sòisealta ann an Èifeachd..*](#)

Dh'fhaodadh gum bi bhidiothan, dealbhan is susbaint eadar-ghnìomhach san dreach seo den t-susbaint a bhios gun èifeachd air an inneal agad.

Gheibh thu mothachadh air a' chùrsa an-asgaidh seo mar a chaidh a dhealbhadh bho thùs air

OpenLearn, dachaigh ionnsachadh an-asgaidh bhon Oilthigh Fhosgailte - --

<https://www.open.edu/openlearn/society-politics-law/introduction-making-political-and-social-change/content-section-0>

An sin bidh e comasach dhut cuideachd sùil a chumail air d' adhartas tron chlàr gnìomhachd agad, a dh'fhaodas tu a chleachdadh gus do ionnsachadh a shealltainn.

Unless otherwise stated, copyright © 2023 The Open University, all rights reserved.

Intellectual property

Unless otherwise stated, this resource is released under the terms of the Creative Commons Licence v4.0 http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en_GB. Within that The Open University interprets this licence in the following way:

www.open.edu/openlearn/about-openlearn/frequently-asked-questions-on-openlearn. Copyright and rights falling outside the terms of the Creative Commons Licence are retained or controlled by The Open University. Please read the full text before using any of the content.

We believe the primary barrier to accessing high-quality educational experiences is cost, which is why we aim to publish as much free content as possible under an open licence. If it proves difficult to release content under our preferred Creative Commons licence (e.g. because we can't afford or gain the clearances or find suitable alternatives), we will still release the materials for free under a personal end-user licence.

This is because the learning experience will always be the same high quality offering and that should always be seen as positive – even if at times the licensing is different to Creative Commons.

When using the content you must attribute us (The Open University) (the OU) and any identified author in accordance with the terms of the Creative Commons Licence.

The Acknowledgements section is used to list, amongst other things, third party (Proprietary), licensed content which is not subject to Creative Commons licensing. Proprietary content must be used (retained) intact and in context to the content at all times.

The Acknowledgements section is also used to bring to your attention any other Special Restrictions which may apply to the content. For example there may be times when the Creative Commons Non-Commercial Sharealike licence does not apply to any of the content even if owned by us (The Open University). In these instances, unless stated otherwise, the content may be used for personal and non-commercial use.

We have also identified as Proprietary other material included in the content which is not subject to Creative Commons Licence. These are OU logos, trading names and may extend to certain photographic and video images and sound recordings and any other material as may be brought to your attention.

Unauthorised use of any of the content may constitute a breach of the terms and conditions and/or intellectual property laws.

We reserve the right to alter, amend or bring to an end any terms and conditions provided here without notice.

All rights falling outside the terms of the Creative Commons licence are retained or controlled by The Open University.

Head of Intellectual Property, The Open University

Contents

Ro-ràdh	5
Builean ionnsachaidh	6
1 A bhith nad neach-atharrachaidh	7
1.1 Dè th' ann an saoranachd ghnìomhach?	7
1.2 Mar a thòisichear air atharrachadh a dhèanamh	8
2 A' dèanamh atharrachadh tro Phàrlamaid na RA	11
2.1 Tog do chùis ann am Pàrlamaid na RA	12
2.2 A' toirt a' BhP agad air bòrd	13
2.3 Dèan athchuinge	14
3 A' dèanamh atharrachadh tro na rianachdan tiomnaichte	16
3.1 Pàrlamaid na h-Alba	16
3.2 Senedd Cymru (Pàrlamaid na Cuimrigh)	19
3.3 Seanadh Èireann a Tuath	21
4 A' dèanamh atharrachadh cruinneil	25
5 A' dèanamh atharrachadh taobh a-muigh poilitigs pàrlamaideach	29

Ro-ràdh

Air a sgrìobhadh aig àm làn dhùbhlain - àrainneachdail, eaconamach, poilitigeach, sòisealta agus dùbhlain slàinte - bidh 'Ro-ràdh do dhèanamh atharrachadh poilitigeach is sòisealta' a' toirt bun-ionnsachadh dhut ann an cuid de na prìomh sgilean is eòlas poilitigeach a dh'fheumas tu gus eadar-theachd a dhèanamh san t-saoghal is e ag atharrachadh mun cuairt ort.

Tha an cùrsa an-asgaidh seo a' rannsachadh mar a dh'fhaodas tu atharrachadh poilitigeach is sòisealta a dhèanamh mar shaoranach gnìomhach, a' toirt cùl-fhiosrachadh riatanach dhut airson tòiseachadh, eisimpleirean de luchd-atharrachaidh brosnachail, comhairle air mar a bheirear buaidh an dà chuid taobh a-staigh is a-muigh poilitigs pàrlamaideach traidiseanta na RA, agus na buadhan a dh'fheumar gus a bhith soirbheachail.

Tha an cùrsa seo ag amas sa mhòr-chuid air saoranaich na RA, ged a bhios tòrr den t-susbaint a' buntainn ri daoine a tha a' fuireach taobh a-muigh na RA.

Dealbh 1: Pàrlamaid na Rìoghachd Aonaichte (làimh chlì gu h-àrd) Seanadh Èireann a Tuath (làimh dheas gu h-àrd), Pàrlamaid na h-Alba (làimh chlì sa mheadhan), Pàrlamaid na Roinn Eòrpa (làimh dheas sa mheadhan), Pàrlamaid na Cuimrigh (làimh chlì aig a' bhonn) agus eisimpleir de thagradh poilitigeach taobh a-muigh na Pàrlamaid na RA (làimh dheas aig a' bhonn).

Tha an cùrsa OpenLearn seo air a thoirt bhon [stùireadh Luchd-atharrachaidh leis An Oilthigh Fhosgailte](#), ach chaidh a leudachadh gus susbaint a thoirt a-steach air na nàiseanan tiomnaichte agus atharrachadh cruinneil.

Tha an cùrsa OpenLearn seo a' ceangal ri cùrsa D113 an Oilthigh Fhosgailte: [Saidheans Sòisealta ann an Èifeachd](#), fosgailte a-nis airson clàradh.

Builean ionnsachaidh

An dèidh a' chùrsa seo a rannsachadh, bu chòir comas a bhith agad air:

- Cuid de na dùbhlain a th' ann an-dràsta san RA agus/no air feadh na cruinne sa bheil ùidh agad aithneachadh.
- Tuigsinn dè tha 'saoranachd ghnìomhach' a' ciallachadh.
- Tuigsinn mar a nithear atharrachadh poilitigeach is sòisealta mar shaoranach ghnìomhach: mar a bhithear nad 'neach-atharrachaidh'.
- Tuigsinn mar a tha buidhnean poilitigeach na RA ag obair agus a' phàirt a th' aca ann a bhith a' dèanamh atharrachadh, cho math ri dòighean eile air atharrachadh a dhèanamh.
- Cuid de na prìomh sgilean is eòlas a dh'fheumar gus atharrachadh a dhèanamh aithneachadh is a chleachdadh ann an suidheachaidhean fìor-bheatha.

1 A bhith nad neach-atharrachaidh

Tha sinn beò aig àm làn dhùbhlain - àrainneachdail, eaconamach, poilitigeach, sòisealta is dùbhlain slàinte, am measg dhùbhlain eile. Àm dhùbhlain san RA agus air feadh na cruinne. 'S iad dà dhùbhlain mòr ris a bheil an saoghal a' dèiligeadh an-dràsta èiginn na gnàth-side agus dileab colanachd.

Ciamar a nì daoine àbhaisteach diofar, poilitigeach is sòisealta, dha na dùbhlain seo is eile? Ciamar a chleachdas iad Pàrlamaid na RA is na pàrlamaidean/seanaidhean tiomnaichte gus atharrachadh a dhèanamh? Ciamar as urrainn dhaibh a bhith nan 'luchd-atharrachaidh'?

Bidh an cùrsa seo gad chuideachadh diofar a dhèanamh tro ionnsachadh mu dheidhinn com-pàirteachadh poilitigeach is sòisealta, a' toirt stiùireadh is brosnachadh do luchd-atharrachaidh uile, ge bith dè cho beag.

1.1 Dè th' ann an saoranachd ghnìomhach?

'S e deagh toiseach-tòiseachaidh air atharrachadh a dhèanamh a bhith a' tuigsinn dè tha saoranachd a' ciallachadh.

Faodar seagh cumhang agus seagh farsaing a thoirt air **saoranachd phoilitigeach**. San t-seagh chumhang, tha e a' toirt iomradh air a' chomas a th' aig cuideigin a dhol an sàs ann am poilitigs taghaidh (bhòtadh ann an taghaidhean agus na rudan na chois, leithid taic a chumail ri pàrtaidh poilitigeach agus a' seasamh airson dreuchd phoilitigeach), a tha gu dlùth cheangailte ri inbhe saoranachd neach (an còir laghail a bhith a' fuireach ann an stàite, m.e. tha cuideigin na shaoranach den Rìoghachd Aonaichte no Astràilia no na h-Innseachan msaa).

Dealbh 2: Tha bhòtadh ann an taghaidhean na eisimpleir de shaoranachd phoilitigeach.

San fharsaingeachd, tha e a' toirt iomradh air a' chomas a th' aig neach air a dhol an sàs gu poilitigeach ann an dòighean eile. Dh'fhaodadh seo a bhith ceangailte gu dlùth ris an t-seagh chumhang de shaoranachd phoilitigeach, mar eisimpleir, fianais-dhùbhlain phoilitigeach, no a' cur ainmean ri athchuinge pàrlamaideach. No dh'fhaodadh nach bi e cho follaiseach. Tha rudan a nì sinn a dh'fhaodar a mheas poilitigeach, fiù 's mura h-eil iad poilitigeach ann an dòigh a tha follaiseach. Mar eisimpleir, dh'fhaodadh e a bhith air a mheas poilitigeach roghnachadh ri pàipear-naidheachd àraid a leughadh (no gun a bhith a leughadh), oir is dòcha gu bheil seasamh poilitigeach aig a' phàipear sin. No a' clàradh airson cunntas meadhanan sòisealta a chleachdadh, no a sguabadh às, oir is dòcha gu bheil an companach a tha ga dhèanamh ga ruith ann an dòigh leis a bheil no nach eil thu ag aontachadh. San t-seagh seo tha thu 'a' dèanamh poilitigs', agus tha thu nad shaoranach poilitigeach, ann an iomadh dòigh gach latha, uaireannan le fios, uaireannan eile gun fhios.

O chionn ghoirid tha gluasad air a bhith ann a dh'ionnsaigh tuigse 'ghnìomhach' air saoranachd, a' cuimseachadh air na 'gnìomhan' is comas a th' aig daoine fa leth buaidh a thoirt air a' chomann-sòisealta sa bheil iad. 'S e **saoranachd ghnìomhach** am beachd

gum faod neach a bhith na shaoranach phoilitigeach gnìomhach; faodaidh iad feuchainn ri atharrachadh a dhèanamh (air neo bacadh a chur air). Faodaidh an neach sin a bhith na 'neach-atharrachaidh'. Gus seo a dhèanamh, feumaidh iad brosnachadh ri pàirt a ghabhail cho math ri cumail fiosrach mu dheidhinn poilitigs, deamocrasaidh agus mar a tha an comann-sòisealta ag obair. Tha cuideachd eileamaid de dh'ullach pearsanta ann, m.e. feumaidh daoine dìcheall a dhèanamh a dhol an sàs.

Chan e facal suidhichte a th' ann an saoranachd gnìomhach: faodar a thuigsinn ann an iomadh dòigh (Wood et al, 2018). Faodar a thuigsinn ann an seagh fìor-bheag (gnìomhachdan co-cheangailte ri 'ullach pearsanta', leithid gèilleadh ris an lagh is cìsean a phàigheadh), gu ruige seagh fìor-mhòr, a' cuimseachadh air dèiligeadh ri ana-cheartas sa chomann-sòisealta, a mhinich Westheimer is Kahne (2004) mar shaoranachd a tha 'stèidhichte air ceartas'. Tha e soilleir gu bheil diofar 'ìrean' de shaoranachd gnìomhach ann, agus co-cheangailte ri seo, ceistean mu dè cho gnìomhach 's a bu chòir neach a bhith. Ge bith dè am modh a ghabhas neach, tha saoranachd gnìomhach cudromach airson deamocrasaidh, cho math ri tuigse a leasachadh air dè tha saoranachd gnìomhach a' ciallachadh agus dè tha na luib; tha seo gu sònraichte buntainneach ann an dùthchannan far a bheil deamocrasaidh ann an cunnart, ach tha e a' buntainn sa h-uile àite.

Tha an cùrsa seo a' coimhead nas motha air an tuigse 'fìor-mhòr' de shaoranachd gnìomhach, ged a bhios e feumail do dhuine sam bith le ùidh ann an atharrachadh poilitigeach is sòisealta. Gu dearbh, tha rannsachadh air a shealltainn gum feum saoranaich eòlas domhainn mun chùis shòisealta sa bheil ùidh aca, cho math ris a' chomas smaoineachadh gu sgrùdach mu dheidhinn, m.e. ciamar as urrainn dhan gnìomh aca atharrachadh a thoirt gu buil? Dè na diofar seallaidhean mun chùis? A bheil a' chùis fo dheasbad? (Wood et al, 2018; Westheimer agus Kahne, 2002). Feumaidh iad cuideachd raon de sgilean practaigeach is tuigse gus atharrachadh fìor-bheatha a dhèanamh taobh a-staigh deamocrasaidh, a' gabhail a-steach mar a nìthear conaltradh èifeachdach (Wood et al, 2018).

Tha Ro-ràdh do Dhèanamh Atharrachadh Poilitigeach is Sòisealta na dheagh àite thòiseachaidh airson luchd-atharrachaidh a dh'fhaodadh a bhith ann.

1.2 Mar a thòisichear air atharrachadh a dhèanamh

Faodaidh atharrachadh bhith a' cuimseachadh air:

- Am poilitigeach; mar eisimpleir, ag iomairt airson atharrachadh riaghaltais no gus poileasaidh atharrachadh.
- An sòisealta; ag atharrachadh mar a tha rudeigin ag obair sa chomann-sòisealta, leithid na còraichean a th' aig buidheann.

Dealbh 3: Eisimpleir de dh'fhianais-dhùbhlain phoilitigeach.

Ach bidh na rudan seo a' tar-iadhadh - dh'fhaodadh iomairt airson atharrachadh sòisealta atharrachadh poilitigeach a thoirt gu buil. Faodaidh atharrachadh a bhith mòr no beag. Dh'fhaodadh gur e gnìomh beag fa leth a nì atharrachadh fada nas motha. Tha mòran

diofar dhòighean ann sam faodar atharrachadh a dhèanamh, ge bith an ann tro dhol an sàs le Pàrlamaid na RA gus an tèid do chluinntinn no a' cleachdadh mhodhan eile.

Leugh gu h-ìosal airson stiùireadh air mar a thòisichear:

- **Dèan rannsachadh:** tha e cudromach a h-uile firinn a chruinneachadh, ainmean prìomh dhaoine is buidhnean, is fiosrachadh mun dòigh as fheàrr ri atharrachadh a dhèanamh; leugh na naidheachdan is faigh am fiosrachadh as ùire mun chùis is na diofar bheachdan mu thimcheall air - feuch 's gun tuig thu 'taobh eile' na h-argamaid oir bidh seo gad chuideachadh a' dèanamh na h-argamaid agad fhèin.
- **Smaoinich air na h-amasan agad:** dè tha thu a' feuchainn ri thoirt gu buil? Tha e feumail àireamh bheag de dh'amasan soilleir a bhith agad; faodaidh e a bhith feumail cuimseachadh air fuasglaidhean fiosraichte.
- **Rach ann an conaltradh le càch:** dh'fhaodadh tu a dhol ann an iomairt a th' ann mar-thà no an iomairt agad fhèin a dhèanamh nas làidire le bhith ag obair le càch.
- **Comharraich an targaid agad:** cò an duine no buidheann as fheàrr a bhruidhinn ris gus atharrachadh a dhèanamh? Cò bhios a' dèanamh cho-dhùnaidhean? Cò air a bheil uallach? Dh'fhaodadh seo a bhith mar neach fa-leth, iomadh daoine, buidheann, comhairle no pàrlamaid, no am poball san fharsaingeachd - a rèir dè na h-amasan agad.
- **Smaoinich air tìmeachadh:** ro thràth, agus is dòcha nach bi buaidh agad, ro anmoch agus is dòcha nach bi e comasach dhut buaidh a thoirt. Aithnich dè cho buntainneach 's a tha cùis, is cuin a dh'fhaodadh luchd-co-dhùnaidh a bhith fosgailte do dh'argamaidean sònraichte.
- **Smaoinich air modh:** am bu chòir dhut cuimseachadh air na meadhanan sòisealta, aithris foirmeil, no bruidhinn aig coinneamhan poblach? Dè na sgilean agad? Is dòcha gum feum thu a bhith ag iomairt ann an còrr is aon mhodh.
- **Smaoinich air ruigsinneachd:** dèan cinnteach gu bheil uiread 's a ghabhas de dhaoine comasach air a dhol an sàs leis an t-susbaint agad (mar eisimpleir, a' cur fo-thiotalan air bhidiothan, no tar-sgrìobhadh òraid).
- **Cuir fios dha na riochdairean agad:** ma tha thu an dòchas an lagh atharrachadh, is dòcha gum bi feum agad air fios a chur air no coiteachadh air an riochdaire taghte agad; dh'fhaodadh seo a bhith mar chomhairliche no ball pàrlamaid no tionail (leithid Pàrlamaid na Rìoghachd Aonaichte).
- **Thoir an iomairt agad am follais:** smaoinich air an dòigh as fheàrr gus d' adhbhar a chur air adhart. Mar eisimpleir dh'fhaodadh tu na meadhanan sòisealta a chleachdadh, litrichean a sgrìobhadh do phàipearan-naidheachd, agus bruidhinn aig coinneamhan is tachartasan.
- **Mu dheireadh:** tòisich aig ìre bheag: faodaidh atharrachadh mòr tighinn à ghnìomhan beaga!

A thaobh modh, agus na sgilean is misneachd a dh'fheumar gus atharrachadh a phàirteachadh tro bhruidhinn gu poblach, dh'fhaodadh e a bhith feumail dhut leughadh [‘Bì dàna is bruidhinn’, stiùireadh air atharrachadh a phàirteachadh tro chainnt chomhairleachail](#).

Gnìomhachd 1: a' tòiseachadh air atharrachadh a dhèanamh

 15 mionaidean

Smaoinich air a bheil cùisean nàiseanta no eadar-nàiseanta sam bith ann air a bheil thu dìoghrasach agus ciamar a dh'fhaodadh tu a dhol an sàs ann. Smaoinich air a bheil daoine no buidhnean ag iomairt mun chùis seo mar-thà, agus gu dè an ìre 's a thèid agad air a dhol an sàs leis (dh'fhaodadh seo a bhith cho sìmplidh ri athchuinge a shoidhneadh, no sgrìobhadh mu dheidhinn air na meadhanan sòisealta, no dh'fhaodadh e a bhith feumach air barrachd ùine).

Ma tha thu a' fuireach san RA 's e aon de na dòighean sam faodadh tu atharrachadh a dhèanamh tro Phàrlamaid na RA. Leugh tuilleadh gus faicinn mar as urrainn dhut seo a dhèanamh.

2 A' dèanamh atharrachadh tro Phàrlamaid na RA

Dealbh 4: Suaicheantas Pàrlamaid na RA.

'S e a' dol an sàs sa phròiseas deamocratach fear de na dòighean as cudromaiche as urrainn dhut atharrachadh a dhèanamh: mar sin, feumaidh tu bhòtadh! Mura bhòtas tu cha bhi pàirt agad a thaobh cò thèid a thaghadh agus cò bhios a' dèanamh nan co-dhùnaidhean a bheir buaidh ort. Ma tha thu a' fuireach san RA, dèan cinnteach gun cluinnear do ghuth ann an taghadh coitcheann le bhith a' clàradh airson bhòtadh aig www.gov.uk/register-to-vote.

Le bhith a' clàradh tron cheangail seo gheibh thu cuideachd a' chòir air bhòtadh ann an taghaidhean ionadail, àrd-bhàillidh, poileis is coimiseanair-eucoir, agus taghaidhean Seanadh Èireann a Tuath, Pàrlamaid na h-Alba, agus Pàrlamaid na Cuimrigh ma tha thu a' fuireach ann am fear de na h-àitichean sin, cho math ri ann an reifreannan.

Dealbh 5: Stèisean bhòtaidh àbhaisteach san RA.

Tha an aois air a bheil thu airidh air bhòtadh a rèir an t-seòrsa taghaidh agus far a bheil thu a' fuireach san RA. Feumaidh tu a bhith 18 bliadhna a dh'aois gus bhòtadh ann an Taghadh Coitcheann Pàrlamaid na RA. Faodaidh tu bhòtadh gu pearsanta, tron phost, no tro neach-ionaid (ag iarraidh air cuideigin bhòtadh às do leth).

2.1 Tog do chùis ann am Pàrlamaid na RA

Ge bith a bheil a' chùis air a bheil thu dìoghrasach ionadail, nàiseanta, no eadar-nàiseanta tha mòran dhòighean ann gus ìomhaigh d' iomairt a thogail ann am Pàrlamaid na RA. Cò ris am bu chòir dhut bruidhinn is dè b' urrainn dhut iarraidh orra a dhèanamh?

Dealbh 6: Seòmair-deasbaid Taigh nan Cumantan ann am Pàrlamaid na RA.

An robh fhios agad... gum faod thu bruidhinn ris a' Bhall Phàrlamaid agad

Bidh a' mhòr-chuid de BP a' cumail sheiseanan bitheanta, air a bheil freastal-lannan, far an tachair iad ri luchd-taghaidh roinne-pàrlamaid gus bruidhinn mu chùisean draghail - dh'fhaodadh seo a bhith aghaidh ri aghaidh no air-loidhne. Bidh fiosrachadh mu dheidhinn freastal-lannan roinne-pàrlamaid air làrach-lìn a' BhP agad. Bidh e a' cuideachadh a' BhP agad ri do chuideachadh fhèin ma bheir thu leat sgrìobhainnean no fiosrachadh sam bith mun chùis no iomairt a tha thu ag iarraidh bruidhinn mu dheidhinn. Gheibh fiosrachadh conaltraidh a' BhP agad aig: www.parliament.uk/findyourmp

An robh fhios agad... gum faod BP deasbaidan a chumail

Faodaidh BP iarraidh airson tìde ri deasbad air cùisean ionadail, nàiseanta agus eadar-nàiseanta. Bheir iad an cùis do Chomataidh Gnothachais na Beinge-cùil, a bhios a' sònrachadh tìde do chùisean aig a bheil taic tar-phàrtaidh farsaing am measg BP, le iomadh deasbad gan toirt gu bith tro iomairtean.

An robh fhios agad... gum faod Buill Thaigh nam Morairean taic a chumail ris an iomairt agad

Còmhla ris a' BhP ionadail agad, faodaidh buill nan Tighearnan taic a chumail ris an iomairt agad cuideachd. Tha buill nan Tighearnan tric gan cuir an dreuchd air sgàth an cuid eòlais ann an raointean leithid gnìomhachas, slàinte, foghlam, na h-ealain agus spòrs. Tha prìomh phàirt aca ann a bhith a' toirt dùbhlann dhan riaghaltas agus faodaidh iad do chuideachadh gus d' adhbhar a bhrosnachadh oir mar is trice tha barrachd saorsa acasan bho phoilitigs pàrtaidh na th' aig BP. Chan eil Tighearnan a' riochdachadh roinne-pàrlamaid shònraichte ach bidh iad a' bruidhinn air cùisean sa bheil ùidh aca/air a bheil iad eòlach. Faodaidh tu buill nan Tighearnan a tha an ùidhean poileasaidh is eòlas a' co-thaobhadh leis an iomairt agad a rannsachadh air-loidhne aig www.parliament.uk/lords

An robh fhios agad.... Gum faod Buill an dà Thaigh ceistean a chur dhan riaghaltas

Faodaidh tu iarraidh air buill an dà Thaigh taic a chumail ris an iomairt agad le bhith ag iarraidh orra ceistean sgrìobhte a chur a-staigh do roinnean riaghaltais agus ceistean fhaighneachd sna Seòmraichean. Faodar ceistean a chleachdadh gus tuilleadh fiosrachaidh a shireadh is coiteachadh airson adhartas, mar sin smaoinich air dè seòrsa ceist a bhiodh a' cuideachadh na h-iomairt agad as motha. Mar eisimpleir, faodaidh BP no Tighearnan faighneachd dhan riaghaltas dè tha iad a' dèanamh mu chùis no cò mheud duine air an tug duilgheadas buaidh, no a fhuair taic bho phoileasaidh shònraichte. Faodaidh iad ceistean a chleachdadh cuideachd mar dhòigh dhìreach air earalachadh air an riaghaltas obair a dhèanamh air a' chùis.

An robh fhios agad... gu bheil Buidhnean Pàrlamaid Uile-phàrtaidh ann

Is iad Buidhnean Pàrlamaid Uile-phàrtaidh (APPGs) buidhnean tar-phàrtaidh mì-fhoirmeil air an cur air dòigh le BP agus buill nan Tighearnan le ùidh choitcheann ann an àite, roinn no dùthaich phoileasaidh sònraichte. Ged nach e comataidhean oifigeil Pàrlamaid a th' anna, faodaidh na buidhnean seo buaidh a thoirt air sgàth na dòigh-obrach neo-phàrtaidh poiliteachais ris an dèilig iad ri cùis. Ma tha fòcas APPG co-chòrdail ris an iomairt agad, dh'fhaodadh tu faighneachd do bhuill an cùm iad an taic ris. Faodaidh tu barrachd a leughadh mu dheidhinn APPGs a' gabhail a-steach liosta de na diofar bhuidhnean air www.parliament.uk/about/mps-and-lords/members/apg/

An robh fhios agad... gu bheil comataidhean taghte ann

Faodaidh duine sam bith fianais sgrìobhte a chur a-staigh air-loidhne do chomataidh taghte. Nuair a tha thu airson ìomhaigh cùis a thogail is dòcha nach e fianais a chur a-staigh a' chiad rud a thig a-steach ort - ach faodaidh buaidh mhòr is atharrachaidhean deimhinneach adhbharachadh ma chuirear fianais a-staigh.

Aig toiseach rannsachaidh, bidh comataidhean taghte ag iarraidh fianais sgrìobhte. Bheir comataidhean cothrom do phàrtaidhean le ùidh sa chùis fianais labhairteach a thoirt dhan chomataidh far am faod iad fòcas na fianais sgrìobhte a sgrùdadh ann am barrachd doimhneachd. Dh'fhaodadh do chuid eòlais no fòcas na h-iomairt agad beachdan luachmhor a thoirt seachad gu rannsachadh comataidh taghte. Faodaidh tu comataidhean taghte a leantainn air-loidhne is faighinn a-mach cuin a bhios rannsachadh a' dol gus am faod thu fianais a chur a-staigh air-loidhne:

www.parliament.uk/about/how/committees/select/

2.2 A' toirt a' BhP agad air bòrd

Ma bheir thu a' BhP agad do thaobh gus taic a chumail ris an iomairt agad, faodaidh seo a bhith na cheum a dh'ionnsaigh na cùis a tha cudromach dhut a thogail ann am Pàrlamaid na RA.

Is dòcha gur e sgrìobhadh (le litir no post-d) an dòigh as fheàrr gus fios a chur air a' BhP agad (no riochdaire taghte leithid riochdaire tiomnaichte, no ball nan Tighearnan) is tha e a' toirt seachad clàr sgrìobhte air am b' urrainnear tarraing a thoirt a-rithist uair eile.

Nuair a thathar a' sgrìobhadh, cuimhnich air na beachdan cuideachdail seo:

DÈAN:

Mus tòisichear a' sgrìobhadh:

- Thoir tuairisgeul soilleir gu crìch air dè tha an iomairt agad a' feuchainn ri dhèanamh.
- Cruinnich fianais a bheir taic dhan iomairt agad.
- Beachdaich air mar a tha a' chùis agad a' freagairt air na h-ùidhean poileasaidh aca.
- Biodh beachd soilleir agad air carson a tha thu ag iarraidh gum bi iad an sàs ann.
- Smaoinich air dè tha thu ag iarraidh orra a dhèanamh.

Nuair a thathar a' sgrìobhadh:

- Mìnich cò thu agus mìnich gu soilleir a' cùis a tha thu ag iarraidh a thogail leotha.

- larr orra rudeigin sònraichte a dhèanamh, m.e. faighnich ceist rè deasbaid no seisean, no a dhol air choinneamh leis a' bhuidhinn iomairt agad gus a' chùis a dheasbad tuilleadh.
- Cuimhnich ris an fhiosrachadh-conaltraidh agad a chur ann.

An dèidh sgrìobhadh:

- Thoir ùine dhaibh airson freagairt. Tha iad trang a' stiùireadh an ùine eadar an obair roinne-pàrlamaid agus an obair mar riochdaire taghte, is mar sin is dòcha gun toir e greiseag dhaibh freagairt. Ach tha e ceart gu leòr teachdaireachd leantainneach a chur thuca mura cluinn thu air ais bhuapa.

NA BI...a' gearan! Is dòcha nach aontaich thu leotha air cuid de chùisean, ach 's iadsan an riochdaire agad, mar sin ma tha dàimh dheimhinneach agad leotha tha sin nas buailtiche air do chùis a thoirt air adhart.

2.3 Dèan athchuinge

Le bhith a' togail mothachadh air cùis tro athchuingean faodaidh seo daoine bho air feadh na Rìoghachd Aonaichte a cheangal ri chèile air cùis a tha cudromach dhaibh. Faodaidh e sealltainn do BP mar a tha cùis a' toirt buaidh air an luchd-taghaidh aca agus cho làidir 's a tha daoine a' faireachdainn còmhla.

Tha pròiseas athchuingean oifigeil aig Pàrlamaid na RA. Faodaidh tu an athchuinge agad a dhèanamh air-loidhne aig petition.parliament.uk. Feumaidh e buntainn ri rudeigin air bheil uallach aig Pàrlamaid na RA no riaghaltas. 'S iad saoranaich Bhreatannach is luchd-còmhnaidh na Rìoghachd Aonaichte a-mhàin a dh'fhaodas athchuinge a dhèanamh no athchuinge a shoidhneadh.

Ma gheibh an athchuinge agad 10,000 ainmean-sgrìobhte gheibh thu freagairt bhon riaghaltas. 'S e ceum fìor chudromach a th' ann airson iomairt sam bith freagairt fhaighinn bhon riaghaltas. Faodaidh e cuideachadh gus suidheachadh na pàrlamaid a shoilleir-eachadh agus tuilleadh fiosrachaidh nas mionaidiche a thoirt dhan athchuinge às is dòcha gun roghnaich iad ceumannan a bharrachd a ghabhail.

Ma gheibh an athchuinge 100,000 ainmean-sgrìobhte thèid (cha mhòr an-còmhnaidh) a chur air a' chlàr-deasbaid. Is dòcha gum beachdaich BP air athchuinge airson deasbad mus ruig e 100,000 ainmean-sgrìobhte. Uaireannan thathas ag iarraidh air daoine a nì athchuingean pàirt a ghabhail ann an deasbad le BP no ministearan an riaghaltais, no fianais a thoirt do chomataidh taghte. Is dòcha gun sgrìobh Comataidh nan Athchuingean do dhaoine no buidhnean eile cuideachd gus faighneachd dhaibh mun chùis a thogadh leis an athchuinge agad.

Ged a dh'fhaodadh tu a bhith ag amas an toiseach air an lagh atharrachadh, tha mòran bhuilean cudromach eile ann as urrainn do Phàrlamaid na RA a choileanadh. 'S e ceum mhòr a th' ann ùine deasbaid fhaighinn air clàr-gnothaich Pàrlamaid na RA, oir feumaidh ministearan poileasaidh an riaghaltais a mhìneachadh is ceistean dùbhlach a fhreagairt bho BP às gach pàrtaidh. Agus, na dèan dì-meas air an luach a th' ann a bhith a' togail mothachadh poblach air cùis. Faodaidh e daoine thar na RA leis an aon seòrsa eòlas a cheangal agus faodaidh e tòiseachadh air iomairt nas fharsainghe a thoirt gu buil.

Faodar làraich-lìn leithid [Change.org](https://change.org) agus [38Degrees.org.uk](https://38degrees.org.uk) a chleachdadh cuideachd gus athchuingean air-loidhne a chur air dòigh, no faodaidh tu athchuinge (coltach ri gearan foirmeil) a chur gu buidheann gu dìreach. Ann a bhith a' taghadh làrach-lìn

athchuinge, feumaidh tu smaoinichadh air dè tha thu a' feuchainn ri thoirt gu buil. Tha làrach-lìn athchuinge Pàrlamaid na RA feumail ma tha thu ag iarraidh freagairt bhon riaghaltas agus an cuspair a dheasbad ann am Pàrlamaid na RA. Faodaidh làraich-lìn athchuinge eile do chuideachadh gus mothachadh a thogail, taic fhaighinn, is aire fhaighinn air na meadhanan sòisealta.

Feumaidh athchuinge mhath a bhith soilleir is furasta a thuigsinn, le amas practaigeach is sònraichte ('s e deagh bheachd a th' ann tòiseachadh le atharrachadh nas lugha air am faodar togail), bidh e a' mìneachadh na cùise is a' toirt seachad ceanglaichean gu tuilleadh fiosrachaidh, ag amas air na daoine ceart, agus ga chur air bhog aig an àm cheart.

Gnìomh 2: lorg riochdaire agad ann am Pàrlamaid na RA

 15 mionaidean

Ma tha thu a' fuireach san RA gabh an cothrom faighinn a-mach cò am Ball Pàrlamaid ionadail agad. Faodaidh tu cuideachd buill nan Tighearnan a rannsachadh a dh'fhaicinn cò asta aig a bheil ùidh sna h-aon chùisean sa bheil ùidh agad fhèin.

- www.parliament.uk/findyourmp
- www.parliament.uk/lords

Ma tha thu a' fuireach ann an Alba, sa Chuimrigh no Èireann a Tuath, faodaidh tu an riochdaire tiomnaichte agad a lorg cuideachd. Leugh Earrann 3 gus tuilleadh fhaighinn a-mach.

Ma tha thu a' fuireach taobh a-muigh na RA, faodaidh tu an/na riochdaire(an) agad fhèin a rannsachadh cuideachd.

3 A' dèanamh atharrachadh tro na rianachdan tiomnaichte

San RA, mar thoradh air tiomnadh, tha reachdairean fa leth ann an Alba, sa Chuimrigh agus ann an Èireann a Tuath: Pàrlamaid na h-Alba, Pàrlamaid na Cuimrigh (no Senedd), agus Seanadh Èireann a Tuath. Tha cumhachd aig na buidhnean seo laghan a dhèanamh is seirbheisean poblach a libhrigeadh ann an raointean poileasaidh a th' air an tiomnadh dhaibh le Pàrlamaid na RA. Chaidh na reachdairean Albannach is Cuimreach a stèidheachadh san dàrna leth de na 1990an, an dèidh dhan phoball bhòtadh airson tiomnadh. B' e prìomh phàirt de dh'Aonta Dihaoine na Ceusta Seanadh Èireann a Tuath a stèidheachadh agus chaidh taic a chumail ris ann an reifreann ann an 1998.

3.1 Pàrlamaid na h-Alba

Dealbh 7: Suaicheantas Pàrlamaid na RA

Faodaidh tu atharrachadh a dhèanamh tro Phàrlamaid na h-Alba sna dòighean a leanas.

Obraich leis an riochdaire taghte agad

Bidh Buill Phàrlamaid na h-Alba (BPA) a' riochdachadh luchd-taghaidh na roinne-pàrlamaid ann am Pàrlamaid na h-Alba, cho math a' dèanamh sgrùdadh air obair Riaghaltas na h-Alba agus ga thoirt gu dìoladh. Faodaidh BPA luchd-taghaidh na roinne-pàrlamaid a chuideachadh le cùisean air an tiomnadh do Phàrlamaid na h-Alba ([tuilleadh fiosrachaidh an seo](#)) – bidh Pàrlamaid na h-Alba no comhairlean ionadail a' dèiligeadh ri cùisean eile. Eucoltach ri Pàrlamaid na RA, tha luchd-còmhnaidh na h-Alba air an riochdachadh le còrr is aon BPA:

- BPA na roinne-pàrlamaid, a tha a' riochdachadh sgìre ionadail.
- Seachdnar BPA roinneil, a tha a' riochdachadh sgìre nas motha a tha a' gabhail a-steach roinn-pàrlamaid neach.

[Rannsaich am BP agad le còd-puist an seo](#). Faodar fios a chur do dh'oifisean BPA le litir, post-d agus fòn, le Buill tric a' cumail freastal-lannan. Thoir sùil air [na rudan a bu chòir is neach bu chòir a dhèanamh air Earrann 2.2](#) airson comhairle air fios a chur dha na riochdairean taghte agad.

Tha iomadh dòigh sam faod BPA neach-taghaidh a chuideachadh le atharrachadh a dhèanamh. San t-seòmar-deasbad, faodaidh BPA gluasad a chur air adhart mu dhuilgheadas a tha neach-taghaidh air a thoirt dhan aire agus ag iarraidh air Pàrlamaid na h-Alba dèiligeadh ris. Faodaidh BPA cùisean ionadail is nàiseanta a thogail is ceistean a chur air poileasaidh an riaghaltais rè Àm Cheistean a' Chiad Mhinistear agus Amannan Cheistean eile (cuspaireil, coitcheann, agus cùram-roinne), cho math ri ceistean sgrìobhte a chur a-staigh. 'S iad seo deagh chothroman do BPA mothachadh a thogail air cùisean air an do chuir luchd-taghaidh fios thuca.

Faodaidh BPA suas ri dà Bhile Bhall a mholadh anns gach seisean pàrlamaid ceithir bliadhna; faodaidh iad seo buntainn ri cùisean a thogadh le neach-taghaidh.

[Faodaidh tu na molaidhean a chuireadh a-staigh mar-thà fhaicinn an seo](#).

Dealbh 8: Seòmar-deasbaid Pàrlamaid na h-Alba.

Ag Obair le Buidhnean Tar-phàrtaidh (CPGs)

Tha buidhnean tar-phàrtaidh air an dèanamh de BPA is daoine eile aig a bheil ùidh ann an cùis shònraichte. Feumaidh 's gum bi BPA à barrachd is aon pàrtaidh poilitigeach ann. Ged nach eil a' chumhachd aca cùisean a thoirt a-staigh gu foirmeil ann an siostam na pàrlamaid, tha na buidhnean nan àite feumail do luchd-ùidh air an taobh a-muigh, am measg sin buidhnean agus buill a' phobaill, gus bruidhinn air cùisean buntainneach le BPA, fiosrachadh a roinn, agus mothachadh a thogail air cùisean, a bheir buaidh an uair sin air a' chlàr-ghnothach phoilitigeach san farsaingeachd.

[Tha tuilleadh fiosrachaidh air CPGs an seo.](#)

A' toirt do bheachdan do Chomataidhean

Tha Comataidhean ag iarraidh bheachdan luchd-còmhnaidh na h-Alba gus Buill a chuideachadh leis an rannsachadh aca. Faodaidh tu do bheachdan air rannsachadh is co-chomhairleachadh chomataidhean a chur a-staigh le bhith a' coimhead air na cùisean a tha gan deasbad air [Làrach-lìn Pàrlamaid na h-Alba](#).

Ma tha an deasbad a' buntainn ri bile, mar is trice faodaidh tu freagairt mhionaideach a chur a-staigh air-loidhne air mion-fhiosrachadh na bile no suirbhidh ghoirid a fhreagairt air prionnsabalan coitcheann na bile. Tha cuspairean eile gan deasbad cuideachd far a bheilear a' sireadh fios air ais nas coitchinne tro fhoirm tagraidh no fòram deasbaid air-loidhne.

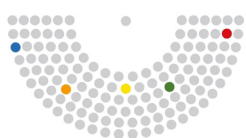
Is dòcha gun tèid iarraidh ort cuideachd a bhith mar neach-fhianais aig seisean comataidh, ma tha a' chomataidh a' faireachdainn gu bheil fiosrachadh cudromach agad ri sgrùdadh nas mionaidiche.

Gheibh thu tuilleadh fiosrachaidh air ciamar a tha Comataidhean Pàrlamaid na h-Alba ag obair le bhith a' coimhead air Bhidio 1.

Video content is not available in this format.

Bhidio 1: Bidh Pàrlamaid na h-Alba ann - Comataidhean (Thoir fa-near nach eil claisneachd labhairteach sa bhidio seo.)

in the Scottish Parliament

A' soidhneadh no a' cur athchuinge a-staigh

Faodaidh duine no buidheann sam bith athchuinge a chur a-staigh - chan fheum thu fiù 's a bhith a' fuireach ann an Alba, agus chan eil e gu diofar dè an aois a tha thu. Bidh Comataidh Com-pàirteachadh Shaoranaich is Athchuingean Poblach a' suidheachadh nan riaghailtean mu mar a bhios athchuingean ag obair.

'S e fear de na riaghailtean as cudromaiche gum feum an athchuinge a bhith mu dheidhinn a) rudeigin air a thiomnadh do Phàrlamaid na h-Alba, b) buntainneach do dh'Alba air fad.

Bu chòir dhut cuideachd fios a chur gu BPA no Riaghaltas na h-Alba mus tòisich thu air an athchuinge, agus fios a chur dhan Chomataidh air dè thachair mar thoradh air sin. Ma tha an tagradh agad a' coileanadh nan riaghailtean agus ma tèid aontachadh, thèid a chur an uair sin ri làrach-lìn nan Athchuingean airson 's gum faod daoine eile a shoidhneadh.

Aon uair 's gun tèid an athchuinge agad fhoillseachadh bheir a' Chomataidh sùil air agus cuiridh iadsan romhpa dè nì iad. Tha seo a' gabhail a-steach:

- Ag iarraidh air Riaghaltas na h-Alba, buidhnean, no daoine fa leth freagairt.
- Ag iarraidh air an athchuingiche tuilleadh fiosrachaidh a thoirt seachad no ag iarraidh orra bruidhinn ris a' Chomataidh mu dheidhinn na h-athchuinge.
- A' moladh ghnìomhan airson Pàrlamaid na h-Alba.
- Ag iarraidh deasbad san t-Seòmar.
- Ga chur gu comataidh eile.
- A' dùnadh na h-athchuinge.

[Faodaidh tu tuilleadh fiosrachaidh fhaighinn mu athchuingean Pàrlamaid na h-Alba an seo.](#)

Faodaidh tu cuideachd tuilleadh fhaighinn a-mach mu mar a tha athchuingean Pàrlamaid na h-Alba ag obair le bhith a' coimhead air Bhidio 2.

Video content is not available in this format.

Bhidio 2: A' toirt athchuinge do Phàrlamaid na h-Alba (Thoir fa-near nach eil claisneachd labhairteach sa bhidio seo.)

A' gabhail pàirt ann am fianais-dhùbhlain shitheil no a' togail fianais

Tha poileasaidh oifigeil fianais-dhùbhlain shitheil aig Riaghaltas na h-Alba a rèir a bhith 'fosgailte, ruigsinneach is com-pàirteachail' agus fianaisean-dùbhlain 'nam pàirt riatanach de dheamocrasaidh ann an Alba'. Bu chòir do dhuine sam bith a tha am beachd fianais-dhùbhlain a dhèanamh aig Pàrlamaid na h-Alba sgrìobhadh do phoileas Pàrlamaid na h-Alba no aonadan tèarainteachd gus iarraidh airson cead ri fianais-dhùbhlain oifigeil a dhèanamh air fearann Pàrlamaid na h-Alba. Gus aontachadh, feumaidh fianaisean-dùbhlain dèiligeadh ri riaghailtean a' phoileasaidh oifigeil, leithid gum bithear neo-phàrtaidh poilitigeach.

[Faodar tuilleadh fiosrachaidh mu fhianais-dhùbhlain a chur air dòigh air fearann Pàrlamaid na h-Alba a lorg an seo.](#)

Dealbh 9: Oileanaich air stailc atharrachadh na gnàth-sìde taobh a-muigh Pàrlamaid na h-Alba.

A' cumail tachartas togail mothachaidh aig a' Phàrlamaid

Bidh tachartasan le taic BPA mar is trice a' gabhail àite air làithean gnothachais am feadh àm-bidh is feasgaran. Tha na tachartasan seo nan cothroman gus mothachadh a thogail air cùis le BPA ann am Pàrlamaid agus bidh iad a' tachairt ann an diofar phàirtean den togalach, a rèir dè cho mòr 's a tha an tachartas.

Bidh BPA cuideachd a' cumail taic ri taisbeanaidhean gus fios a thoirt do dh'obair na Pàrlamaid agus mothachadh a thogail air cùisean, agus tadhalan-deilbh ('s e cothrom a th' ann an seo dealbhan a thogail de BPA mar thaic ri d' adhbhar).

Chan fheum tachartasan idir a bhith pàrtaidh poilitigeach ach faodaidh iad ùidhean is suidheachadh poileasaidh BPA a nochdadh. Tha ionadan rim faighinn saor an-asgaidh, ged a tha cosgais ann gus uidheam clais-lèirsinneach fhaighinn air màl.

[Tha tuilleadh fiosrachaidh mu dheidhinn tachartas a chur air dòigh ri fhaotainn an seo.](#)

3.2 Senedd Cymru (Pàrlamaid na Cuimrigh)

Dealbh 10: Suaicheantas Pàrlamaid na Cuimrigh.

Work with Members of the Senedd who represent you

Tha an t-Senedd (air neo Pàrlamaid na Cuimrigh, no Senedd Cymru ann an Cuimris, agus roimhe Seanadh Nàiseanta na Cuimrigh no Seanadh na Cuimrigh) air a dhèanamh de 60 Buill na Senedd (MS sa Bheurla no AS sa Chuimris).

Coltach ri Pàrlamaid na h-Alba, tha luchd-còmhnaidh na Cuimrigh air an riochdachadh le còrr is aon MS: fear dhiubh a' riochdachadh na sgìre ionadail (roinne-pàrlamaid), agus ceathrar eile a' riochdachadh na sgìre sa Chuimrigh sa bheil an neach a' fuireach.

Bidh MSs ag obair gus riaghaltas na Cuimrigh a thoirt gu dìoladh, cho math ri cùisean fhuasgladh a chaidh a thogail le luchd-taghaidh a tha a' buntainn ri cùisean air an tiomnadh do Phàrlamaid na Cuimrigh.

[Faodaidh tu coimhead air dè na sgìrean air a bheil cumhachd aig an t-Senedd an seo](#), tha Pàrlamaid na RA no comhairlean ionadail a' dèiligeadh ri sgìrean eile.

[Rannsaich còd-phuist an MS agad an seo](#). Faodar fios a chur do dh'oifisean MS le litir, post-d, fòn, agus na meadhanan sòisealta, le Buill tric a' cumail freastal-lannan. Thoir sùil

air na rudan [a bu chòir agus nach bu chòir a dhèanamh bho Earrann 2.2](#) airson comhairle air fios a chur do riochdairean taghte.

Faodaidh MSs cùisean a thogail dhan deach an aire a thoirt ann an grunn diofar dhòighean. Mar eisimpleir, faodaidh iad ceist a chur air Ministear (nam measg a' Chiad Ministear) rè làn-choinneamhan na Senedd. Bidh na coinneamhan seo a' tachairt sa phrìomh seòmar-deasbaid, an t-Siamb, air Dimàirt is Diciadain. Faodaidh iad ceistean sgrìobhte fhaighneachd cuideachd, beachdan a thoirt seachad rè deasbaid, cùisean a thogail ann an coinneamhan comataidh, no sgrìobhadh gu dìreach do luchd-co-dhùnaidh.

A bharrachd air luchd-taghaidh a chuideachadh is taic a chumail riutha, tha pàirt chudromach aig MSs ann a bhith a' sgrùdadh laghan is cisean. Mar sin bidh MSs ag obair gus a' Chuimrigh agus na cùisean a tha cudromach dha na daoine a tha a' fuireach ann a riochdachadh, tro na bhios iad a' cur ris.

A' soidhneadh no a' cruthachadh athchuinge

Gabhadh athchuingean dhan t-Senedd a chleachdadh gus aire a thoirt do chùis draghail (ma tha a' chumhachd aig an t-Senedd air a' chùis). Thèid athchuingean le ainmean-sgrìobhte gu leòr agus a bhios a' coileanadh nan slatan-tomhais riatanach (an lùib sin 's e ma tha seòladh Chuimreach aig an neach no buidheann a tha ga stèidheachadh) a bheachdachadh orra le Comataidh nan Athchuingean:

- Thèid athchuingean le còrr is 250 ainmean-sgrìobhte orra ath-sgrùdadh le Comataidh nan Athchuingean, a nì co-dhùnadh air dè nì iad gus an athchuinge a thoirt air adhart, a tha a' gabhail a-steach iarraidh air riaghaltas na Cuimrigh a thoirt air adhart.
- Thèid athchuingean le còrr is 10,000 ainmean-sgrìobhte a bheachdachadh leis a' Chomataidh airson deasbad ann an seòmar na Senedd. Am measg nan rudan air a bheilear a' toirt fa-near tha an cuspair, cho èiginneach 's a tha e, agus an àireamh de dh'ainmean-sgrìobhte bho luchd-còmhnaidh na Cuimrigh.

[Faodaidh tu tuilleadh fhaighinn a-mach mu athchuingean na Senedd an seo.](#)

Dealbh 11: Pàrlamaid na Cuimrigh.

Ag Obair le Buidhnean Tar-phàrtaidh (CPGs)

Faodaidh Buill na Senedd Buidhnean Tar-phàrtaidh (CPGs) a chur air dòigh a thaobh cùisean ris a bheil an t-Senedd a' dèiligeadh. Feumaidh riochdairean a bhith ann bho co-dhiù trì diofar buidhnean pàrtaidh poilitigeach a th' air an riochdachadh san t-Senedd. Ged nach eil pàirt fhoirmeil aca ann a bhith a' dèanamh poileasaidh, tha pàirt aca ann a bhith a' togail mothachadh mu chùisean. Tha CPGs nan dòigh mhath cuideachd airson

buidhnean com-pàirt is buidhnean iomairt a bhruidhinn gu dìreach ri MSs agus a bhruidhinn mu chùisean poileasaidh gu mionaideach.

[Faodaidh tu coimhead air na CPGs a th' ann an-dràsta is fiosrachadh conaltraidh an seo.](#)

A' toirt fianais do Chomataidhean

Bidh Comataidhean na Senedd a' sgrùdadh an reachdais a thathar a' moladh agus cosgaisean is poileasaidhean riaghaltas na Cuimrigh. Tha Comataidhean air an dèanamh de Bhuill à dhiofar phàrtaidhean poilitigeach, air an sònrachadh leis an t-Senedd ann an Làn-choinneimh, agus a' cuimseachadh air cuspairean sònraichte. Faodaidh luchd-còmhnaidh na Cuimrigh fios a chur do chomataidhean gus cùisean a mholadh a tha iad a' smaoineachadh a dh'fheumas mion-sgrùdadh.

Faodaidh comataidhean fianais a chruinneachadh bhon phoball is buidhnean agus an uair sin aithisg a sgrìobhadh airson an riaghaltais. Thathar a' foillseachadh ghairmean airson fianais sgrìobhte air làrach-lìn comataidh. Dh'fhaodadh gun cleachd comataidh an fhianais sgrìobhte seo nuair a tha iad a' cur romhpa cò dhan cuir iad cuireadh gu seisean fianais labhairteach gus bruidhinn tuilleadh air a' chùis.

[Faodaidh tu Comataidhean na Senedd a th' ann an-dràsta a lorg an seo.](#)

Tha iad seo nan deagh chothroman airson MSs a bhith a' cluinntinn mu chùisean a tha a' cur dragh air luchd-còmhnaidh na Cuimrigh, agus an uair sin gus mothachadh a thogail orra taobh a-muigh agus taobh a-staigh na Senedd.

3.3 Seanadh Èireann a Tuath

Dealbh 12: Suaicheantas Seanadh Èireann a Tuath.

Obraich còmhla rid riochdaire Seanadh Èireann a Tuath

Bidh Seanadh Èireann a Tuath a' taghadh Buill an Seanadh Reachdail (MLAs). Bidh MLAan a' toirt laghan a-mach agus a' sgrùdadh poileasaidh air cùisean a chaidh a thiomnadh dhan t-Seanadh ([thoir sùil an seo airson tuilleadh fiosrachaidh](#)) agus ag èisteachd ri agus ag obair às leth an luchd-taghaidh roinne-pàrlamaid. Coltach ri pàrlamaid na h-Alba agus na Cuimrigh, tha luchd-còmhnaidh Èireann a Tuath air an riochdachadh le còrr is aon MLA. Tha còignear MLAan airson gach 18 roinne-pàrlamaid thar Èireann a Tuath agus tha 90 MLAan ann uile gu lèir.

[Faodaidh tu na MLAan agad a shireadh le còd-phuist an seo.](#) Faodar fios a chur do dh'oifisean MLA le litir, post-d agus fòn, le Buill tric a' cumail freastal-lannan. Thoir sùil air na rudan [a bu chòir agus nach bu chòir a dhèanamh ann an Earrann 2.2](#) airson comhairle mu dheidhinn fios a chur air riochdaire taghte.

Bidh MLAan a' dol gu seisean Làn-choinneimh ann an Seòmar an Tionail (mar is trice air Diluain no Dimàirt). Tha na coinneamhan seo nan deagh chothrom do MLAan cùisean ionadail a thogail ann an deasbadan agus ceistean a chur air ministearan às leth an luchd-taghaidh, a' gabhail a-steach a' Chiad Mhinistear agus Leas-chiad-mhinistear. Faodaidh MLAs an luchd-taghaidh roinne-pàrlamaid a riochdachadh cuideachd le bhith a' cur ceistean sgrìobhte a-staigh (a bhios mar is trice a' faighinn fhreagairtean nas

mionaidiche na ceistean labhairteach bho mhinistearan), a' cur ghluasadan air a' chlàr-deasbaid (a' gabhail a-steach deasbaidan-sgaoilidh, a bhios mar is trice co-cheangailte ri cùisean roinne-pàrlamaid sònraichte), a' moladh atharrachaidhean do laghan, agus a' toirt bilean buill phrìobhaideach a-staigh. Mar sin tha tòrr dhiofar dhòighean aig MLAan sam faod iad an luchd-taghaidh a riochdachadh, agus iomadh cothrom ri atharrachadh a chruthachadh.

Tha gnòthach an t-Seanaidh na chùis chlàir-phoblach. Faodaidh tu beachd do MLA air cùisean poileasaidh sònraichte a rannsachadh le bhith a' toirt sùil ann an Hansard an t-Seanaidh airson deasbaidan san do ghabh iad pàirt. Faodaidh tu sireadh cuideachd airson Bilean dhan do chuir iad taic agus ceistean a dh'fhaighnich iad tro [làrach-lìn an t-Seanaidh](#).

Dealbh 13: Seanadh Èireann a Tuath.

A' cur fianais do Chomataidh

Tha Comataidhean air an dèanamh de MLAs agus a' cuimseachadh air roinn-riaghaltais sònraichte m.e. Ionmhais, Slàinte agus Foghlam. Bidh Comataidhean a' toirt Riaghaltas Èireann a Tuath gu dìoladh, le bhith a' sgrùdadh agus a' moladh atharrachaidhean do reachdas, cho math ri cùisean a thogail le bhith a' cur ghluasadan air clàr-deasbaid an t-Seòmair. Faodaidh Comataidhean na Bileagan aca fhèin a mholadh cuideachd.

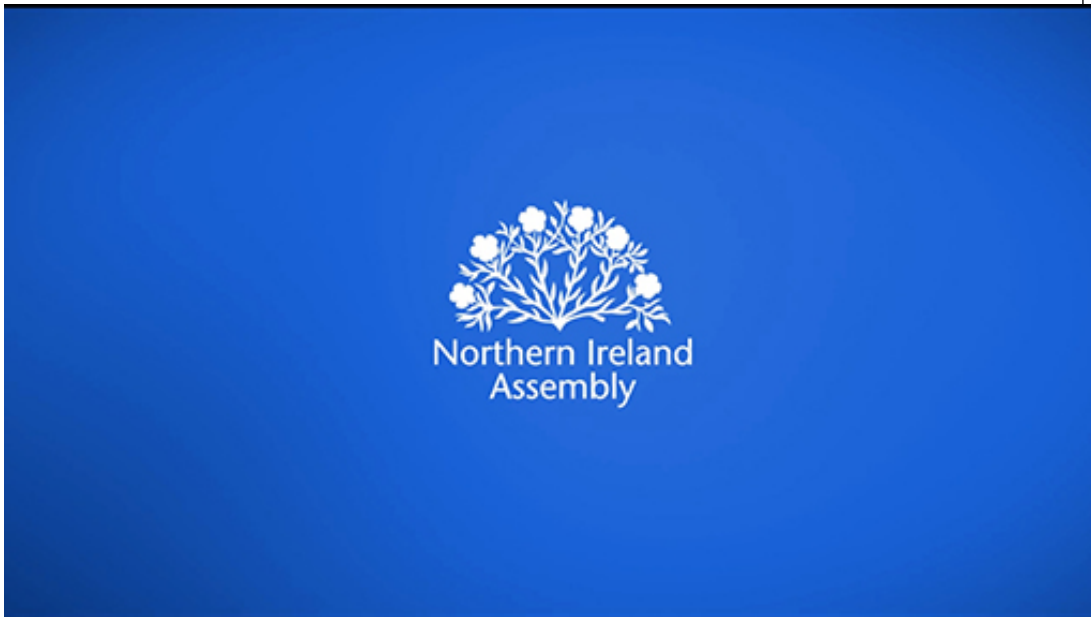
Bidh iad cuideachd a' cumail rannsachaidhean, agus mar phàirt de seo faodaidh daoine fa leth agus buidhnean fianais sgrìobhte no labhairteach a chur a-staigh gus na molaidhean aca fhiosrachadh (a dh'fheumas an Roinn no ministear buntainneach a fhreagairt). Tha e comasach sùil a thoirt air-loidhne air dè na cùisean a tha comataidhean a' rannsachadh an-dràsta agus dè na cinn-latha a dh'fheumar a fhreagairt. Faodaidh comataidhean iarraidh air cuideigin bruidhinn mar neach-fhianais, ma thathar a' meas gu bheil an t-eòlas buntainneach do rannsachadh.

Bidh comataidhean cuideachd a' gairm fianais air Bilean, gus am faod am poball buaidh a thoirt air reachdas tro chomataidhean cuideachd.

- [Faodaidh tu na comataidhean Seanaidh a th' ann an-dràsta a lorg an seo.](#)
- [Faodaidh tu tuilleadh fhaighinn a-mach mu mar a tha Comataidhean NIA ag obair le bhith a' coimhead air a' bhidio seo.](#)

Video content is not available in this format.

Bhidio 3: Comataidhean Seanadh Èireann a Tuath

Ag obair le Buidhnean Uile-phàrtaidh (APGan)

Tha Buidhnean Uile-phàrtaidh (APGan) air an dèanamh de MLAan bho dhiofar phàrtaidhean le ùidh ann an cùis shònraichte. 'S ann do MLAs a-mhàin a tha ballrachd fhoirmeil, ach faodaidh daoine fa leth no buidhnean cuireadh fhaighinn a dhol gu coinneamhan agus geàrr-chunntasan a thoirt gus fios a thoirt is taic a chumail ri obair na buidhne.

Feumar an trì ainmeachaidhean (Nàiseanta, Aonachdach agus Eile) aig an t-Seanadh a riochdachadh sa bhallrachd, san fheumar co-dhiù deichnear MLA.

[Faodaidh tu coimhead air na CPGs an-dràsta is fiosrachadh-conaltraidh an seo.](#)

A' taisbeanadh athchuinge tro MLA

Faodaidh MLAs athchuinge phoblach a thaisbeanadh, le ainmean-sgrìobhte buill a' phobaill agus ag iarraidh gnìomh an riaghaltais air cùis shònraichte, dhan t-Seanadh. Aon uair 's gun toir Comataidh an Gnothachais aontachadh, bidh an MLA a' taisbeanadh na h-athchuinge dhan Labhraiche, le faclan ro-ràdh, agus an uair sin bidh an Labhraiche a' cur air dòigh gun cuirear an athchuinge dhan mhinistear bhuntainneach. Uaireigin bidh am ministear a' freagairt nan MLAan an eile agus/no an labhraiche a' mìneachadh dè rinneadh mar thoradh air an athchuinge phoblach.

A' dèanamh atharrachadh tro cho-obrachadh a Tuath/a Deas

Tha a' Chomhairle Ministreil a Tuath/a Deas, sa bheil ministearan Riaghaltas Èireann a Tuath agus Riaghaltas Èireann, ag obair còmhla air poileasaidh a thaobh 12 raointean sa bheil ùidh aca le chèile. Tha sia de na raointean seo air an aontachadh co-rèireach ach air an cur an gnìomh fa leth anns gach dlìgheachas. Tha an sia eile air an aontachadh

còmhla ach air an cur an gnìomh tro bhuidhnean-buileachaidh choitcheann airson Èireann a Tuath agus Poblachd na h-Èireann. Tha fiosrachadh air mar a chuirear fios dhan Chomhairle, a' gabhail a-steach raointean ùidhe, ri fhaighinn air [an làrach-lìn seo](#).

Gnìomhachd 3: Cò dha an cuirear fios?

 15 mionaidean

Ma tha thu a' fuireach san RA tha iomadh riochdaire agad: Ball Pàrlamaid na RA, Buill nan Tighearnan, agus riochdaire(an) a dh'fhaodadh a bhith air an tiomnadh.

Ann an Gnìomhachd 1 dh'iarr sinn ort smaoineachadh air a bheil cùisean nàiseanta no eadar-nàiseanta sam bith sa bheil ùidh agad agus mar a dh'fhaodadh tu feuchainn ri atharrachadh a dhèanamh. Nis, thoir air adhart e beagan nas fhaide agus smaoinich air cò an riochdaire a bhiodh a b' fheàrr tòiseachadh leis:

- Am BP agad?
- Buill Thaigh nan Tighearnan?
- Riochdaire tiomnaichte?

Feumaidh tu rannsachadh a dhèanamh air dè na cùisean ris a bheil gach reachdachadh a' dèiligeadh (cuimhnich, tha a' chumhachd aig Pàrlamaid na h-Alba, Pàrlamaid na Cuimrigh agus Seanadh Èireann a Tuath laghan a dhèanamh is seirbheisean poblach a libhrigeadh ann an raointean poileasaidh sònraichte a chaidh a thiomnadh dhaibh le Pàrlamaid na h-Alba).

Is dòcha gun cuir thu romhad gum biodh cuideigin diofraichte ann an suidheachadh na b' fheàrr gus do chuideachadh (dh'fhaodadh seo a bhith na chomhairliche ionadail, buidheann eadar-nàiseanta, no buidheann-tagraidh). Bidh na h-earrannan [A' dèanamh atharrachadh cruinneil](#) agus [A' dèanamh atharrachadh taobh a-muigh poilitigs pàrlamaideach](#) inntinneach mar sin.

Ma tha thu a' fuireach taobh a-muigh na RA, faodaidh tu smaoineachadh air cò na riochdairean taghte (no buidheann/neach eile) a bhiodh as iomchaidh airson na cùis sa bheil ùidh agad.

4 A' dèanamh atharrachadh cruinneil

Tha na h-uiread de ghluasadan eadar-nàiseanta ann airson atharrachadh, daoine agus buidhnean a tha ag iomairt, agus eisimpleirean de chùisean buntainneach, is gun tèid an t-earrann seo air slighe beagan eadar-dhealaichte is cuimseachadh air aon chùis gu h-àraid: èiginn na gnàth-side.

Dealbh 14: Teintean fiadhaich ann an Los Angeles, a chaidh nas miosa ri linn cion uisge.

A' smaoineachadh air èiginn na gnàth-side

Tha èiginn na gnàth-side na eisimpleir de chùis shòisealta is phoilitigeach a tha a' tarsaing chrìochan. 'S e 'dùbhlain cruinneil' a th' ann. Gu dearbh, tha cuid a' cumail a-mach gum feum sinn am facal 'èiginn' a chleachdadh gus cudromachd na dùbhlain a nochdadh, an àite 'atharrachadh' gnàth-side.

'S e duilgheadas fìor mhòr a th' ann an dùbhlain cruinneil, a bheir buaidh air mòran dhaoine ann an tòrr dhiofar dhùthchannan, agus mar fhuasgladh, feumar obair còmhla thar chrìochan nàiseanta. Tha am mineachadh seo a' nochdadh na dòigh san do thòisich dèanadairean-poileasaidh air an abairt 'dùbhlain chruinneil' a chleachdadh sna ciad deich bliadhnaichean den 21mh linn. Lorgar eisimpleir comharraichte sna h-Amasan Leasachadh So-sheasmhach (SDGan) aig na Nàiseanan Aonaichte (UN). Tha an UN a' toirt cunntas air na h-amasan sin mar amasan a tha ag iarraidh dèiligeadh ris na 'dùbhlain chruinneil a tha romhainn' le bhith a' tabhann 'lethbhreac-gorm airson àm ri teachd nas fheàrr is nas seasmhaiche a thoirt gu buil dhuinn uile' (Nàiseanan Aonaichte n.d). Chan eil na dùbhlain air a bheil na SDGan a' cur cuideam - rudan leithid bochdainn is acras - a' toirt buaidh air a h-uile duine sa h-uile àite ach, coltach ris a' mhìneachadh air dùbhlain cruinneil gu h-àrd, tha iad a' toirt buaidh air mòran dhaoine ann an tòrr dhiofar dhùthchannan agus feumar obair còmhla thar chrìochan nàiseanta mar fhuasgladh air.

Chan urrainnear na thachras gu h-ionadail a sgaradh bho cho-theacsan nas fharsaing, ach chan eil càirdeas simplidh, aon-slighe ann eadar an cruinneil is an t-ionadail, leis a' chruinneil an-còmhnaidh os cionn nas thachras gu h-ionadail. An àite sin, tha e nas fheàrr smaoineachadh air an ionadail is a' chruinneil mar dhà rud a tha a' sìor-chumadh a chèile. Gu sònraichte, bidh daoine sna sgìrean aca fhèin a' sìor-cuir an aghaidh, ag ath-thogail is ag ath-chumadh chumhachdan cruinneil agus faodaidh na gnìomhan seo sgaoileadh a-mach is builean cruinneil a thoirt.

Dealbh 15: Gealachadh coireil air adhbharachadh le teasachadh a' chuain.

Feumaidh cuideigin le sùil ri atharrachadh poilitigeach is sòisealta a dhèanamh beachdachadh air:

- A bheil a' chùis ionadail agus/no cruinneil agus ann an dè dòigh.
- Cò an neach/riaghaltais/buidheann a bhiodh as fheàrr gus atharrachadh a dhèanamh sa cho-theacsa sin.

Gnìomhachd 4: Càirdeasan ionadail/cruinneil

 15 mionaidean

Ann an Gnìomhachd 1 chaidh iarraidh ort a chomharrachadh a bheil cùisean nàiseanta no eadar-nàiseanta sam bith ann a tha thu dìoghrasach mu dheidhinn. Rach nas fhaide buileach le seo agus beachdaich air an taobh ionadail/cruinneil. A bheil a' chùis na eisimpleir sa bheil na a tha a' tachairt gu h-ionadail air a chumadh agus fo bhuidhe na rudeigin a tha a' tachairt an àite eile san t-saoghal? No a bheil e na eisimpleir far a bheil àrainneachd phoilitigeach, eaconamach, agus shòisealta nas fharsainghe a' cumadh agus a' toirt buaidh air buil ionadail? Faodaidh tu do fhreagairt a sgrìobhadh sa bhogsa.

Provide your answer...

Ag iomairt mu èiginn na gnàth-side

Dè as urrainn no a bu chòir dhuinn a dhèanamh mu èiginn na gnàth-side? Tha an t-Ollamh Mark Maslin a' sgrìobhadh ann an *How to Save the Planet: The Facts*, 'Chan eil sinn uile a cheart cho buailteach airson a' bhùraich sa bheil sinn.' Gus neart a thoirt dhan bheachd seo aige tha e a' toirt seachad na figearan a leanas:

- Bidh an 10% as beartaiche de shluagh an t-saoghail a' cur 50% de thruailleadh charboin a-mach dhan àile.

- Bidh an 50% as beartaiche de shluagh an t-saoghail a' cur 90% de thruailleadh charboin a-mach dhan àile.
- Tha na 3.9 billean daoine as bochda air dìreach 10% den thruailleadh charboin a chur a-mach dhan àile (Maslin, 2021).

Tha cuid de dhaoine air a bhith a' faireachdainn gum feum iad gluasad an aghaidh èiginn na gnàth-sìde. 'S i aon neach cudromach Greta Thunberg. Ann an 2018 thòisich i fianais-dhùbhlain leatha fhèin an aghaidh atharrachadh na gnàth-sìde taobh a-muigh Pàrlamaid na Suain. Bha an t-iarrtas aice sìmplidh: lughdaich eimiseanan CO2 sa bhad gus a' phlanaid a shàbhaladh. Bhrosnaich an fhianais-dhùbhlain sgoilearan air feadh an t-saoghail a bhith ag obair, leithid an gluasad 'Dihaoine airson an Ama ri Teachd'.

Airson Greta Thunberg, bha seasamh an aghaidh èiginn na gnàth-sìde na adhbhar prionnsapal cho math ri dèanamh a h-uile càil gus an t-àm ri teachd a dhìon. Bha i feargach, air a clisgeadh agus muladach mu dheidhinn na bha a' tachairt:

'Chunnaic sinn dealbhan uabhasach de phlastaig sa chuan is tuiltean is eile, agus bha a h-uile duine gu mòr fo bhuaidh le sin. Ach an uair sin, bha coltas gun deach h-uile duine air ais dhan àbhaist... Is cha b' urrainn dhomhsa a dhol air ais dhan àbhaist oir bha na dealbhan sin na mo cheann... Nuair a tha a h-uile duine eile dìreach airson tighinn gu co-rèiteachadh... Tha mise ag iarraidh brosnachadh, is obair a rèir m' fhaclan fhèin.'

(ann an Chappell is Chang 2019)

San aon bhliadhna sin thug i òraid seachad do dhèanadairean-poileasaidh aig Fòram Eaconamach an t-Saoghail ann an Davos a chaidh a sgaoileadh gu mòr air-loidhne:

'Chan eil mi ag iarraidh 's gum bi sibh dòchasach.

Tha mi ag iarraidh 's gum bi maoim oirbh.

Tha mi ag iarraidh 's gum bi an aon seòrsa eagal oirbh 's a tha mise a' faireachdainn gach latha.

Agus an uair sin tha mi ag iarraidh oirbh seo a dhèanamh.

Tha mi ag iarraidh oirbh a dhèanamh na dhèanadh tu ann an èiginn.

Tha mi ag iarraidh oirbh a dhèanamh mar gum biodh ar taigh na theine.

Air sgàth 's gu bheil e na theine.'

(Thunberg 2021: 15)

Chan e Greta Thunberg an aon neach-stailc gnàth-sìde a tha ann. Ach is ise tè den fheadhainn as deagh-aithnichte agus as aithneachail. Tha sealladh moralta cumhachdach aice agus i a' faicinn dùbhlain na gnàth-sìde a thaobh, gu sìmplidh, ceart is ceàrr. Tha i cuideachd a' sealltainn gum faod daoine fa leth rudeigin a dhèanamh mu dheidhinn dhùbhlain chruinneil leithid èiginn na gnàth-sìde. Mar a chanas i fhèin, 'chan eil duine sam bith ro bheag gus diofar a dhèanamh' (Thunberg 2021: 8).

Tha Greta Thunberg a-nis na samhla de ghluasad tòrr nas motha air feadh an t-saoghail, sa bheil mìltean de dhaoine òga an sàs a' dol air stailcean agus a' togail fhianaisean-dùbhlain sna sràidean an aghaidh atharrachadh na gnàth-sìde. Tha daoine a' cleachdadh an teicneòlais làitheil air a bheil cothrom aca (leithid fhònaichean) gus conaltradh agus na fianaisean-dùbhlain sin a chur air dòigh, coinneachadh ri daoine eile agus dealbhan is bhidiothan a thogail de na tha a' tachairt airson an sgaoileadh air na meadhanan sòisealta.

Tha ise na h-eisimpleir de mar a dh'fhaodas neach a bhith ag obair le càch gus atharrachadh a dhèanamh aig ìre chruinneil. Faodaidh tu barrachd a leughadh mu mar a rinn i atharrachadh ann an [Earrann 6.1 Brosnachadh](#).

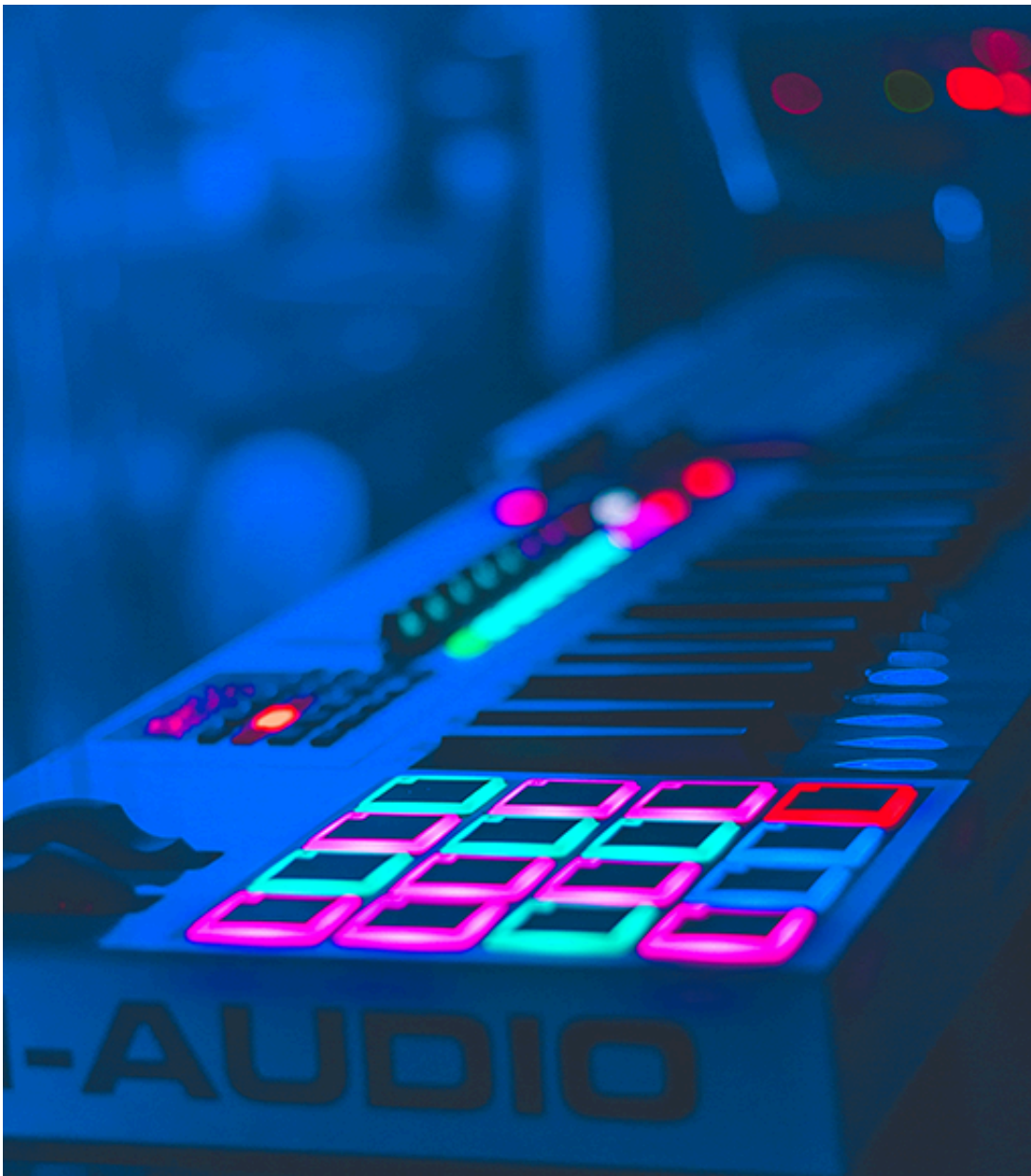
5 A' dèanamh atharrachadh taobh a-muigh poilitigs pàrlamaideach

Ag obair le comhairlean ionadail

San RA, dh'fhaodadh gun gabh a' chùis a tha thu airson atharrachadh a dhèiligeadh ris as fheàrr aig ìre 'ionadail', tro obair leis na riochdairean ionadail taghte agad, ris an canar comhairlichean. Bidh comhairlichean a' riochdachadh na coimhearsnachd ionadail aca, a' leasachadh is a' sgrùdadh poileasaidh na comhairle, agus a' sgrùdadh cho-dhùnaidhean a rinneadh leis a' chomhairle. Faodaidh iad a bhith math mar àite tòiseachaidh mas e cùis 'ionadail' a th' ann, ged a dh'fheumas tu a dhearbhadh cò air a bheil uallach mus tòisich thu. Ma tha thu a' fuireach taobh a-muigh na RA, faodaidh tu obair leis na riochdairean ionadail agad fhèin.

Ag obair leis na h-ealain is ceòl

Faodaidh tu mothachadh a thogail tro ealain ('artivism') is ciùird ('craftivism'), a' cleachdadh chruthachaidhean lèirsinneach gu adhbhar poilitigeach no sòisealta a chur air adhart. San aon dòigh, gabhaidh cuideam a chur air adhbharan poilitigeach is ana-ceartas sòisealta tro chluiche ciùil is liricean. Faodaidh seo a bhith na dhòigh mhath gus ìomhaigh adhbhair a thogail, ach dh'fhaodadh gum feum iomairt nas 'fhoirmeil' is iomairteachd mheadhanan a bhith na chois.

Dealbh 16: 'S e aon dòigh air atharrachadh a dhèanamh tro chèol.

A' gabhail pàirt ann an iomairteachd mheadhanan

Is dòcha gum bi seo na dhòigh luath is saor air ìomhaigh cùis a thogail agus taic fhaighinn, fiù 's airson bhuidhnean nach eil air an riochdachadh gu leòr ann am meadhanan 'traidiseanta' 'a' mhòr-shluaigh'. Tha seo a' gabhail a-steach iomairt air na meadhanan sòisealta, a' dèanamh làraich-lìn agus bhidiothan. Tha athchuingean tric gan sanasachadh tro na meadhanan sòisealta. Ach, is dòcha gum feum thu fhathast an iomairt agad a chòmhdachadh leis na meadhanan traidiseanta (pàipearan-naidheachd, naidheachdan telebhisean) gus aire a thogail air.

A' dol an sàs ann an craoladh

'S e seòrsa nas traidiseanta de dh'iomairteachd mheadhanan a th' ann a bhith a' cur ri prògraman telebhisein is rèidio, fiù 's gan sgrìobhadh/taisbeanadh. Feumaidh tu beagan aire a thogail gus seo a dhèanamh, agus taisbeanadh tric gun chomas gus an ruig thu ìre àraid de chliù, no ma tha thu ag obair san raon seo mar-thà. Air an adhbhar seo, is dòcha

gum biodh iomairt meadhanan sòisealta na b' fheàrr dhut mar thoiseach-tòiseachaidh. 'S e dòigh ruigsinneach eile seach craoladh traidiseanta na bhidiothan agad fhèin a dhèanamh agus gan craoladh tro làrach-lìn leithid YouTube.

Sgrìobhadh/foillseachadh

Ma tha thu airson luchd-amais farsaing a ruighinn bu chòir dhut an sgrìobhadh agad a dhèanamh furasta a thuigsinn, ruigsinneach do dhaoine air a bheil ciorram lèirsinn no claisneachd, furasta a lorg, saor an-asgaidh (no de chosgais ìseal ma chaidh fhoillseachadh gu proifeiseanta), agus is dòcha eadar-ghnìomhach (a' toirt cothrom do dhaoine freagairt a thoirt).

Tha e feumail sgrìobhadh ann am barrachd is aon mhodh, gus na h-uiread de dhaoine 's a ghabhas a ruighinn (ma sgrìobhas tu aithisg, bu chòir dhut cuideachd teachdaireachdan a chruthachadh airson nam meadhanan sòisealta a bheir geàrr-chunntas air). Smaoinich air cò tha thu ag iarraidh a ruighinn agus dè na h-amasan agad, is tagh am(na) modh(an) a tha freagarrach. Faodaidh faclan sgrìobhte a bhith gu math cumhachdach, co-dhiù a bhiodh sin ann an cruth naidheachdas, leabhraichean, bàrdachd, aithisgean, no sgrìobhadh airson nam meadhanan sòisealta (blogadh, mar eisimpleir). Dh'fhaodadh an obair a bhith air fhoillseachadh gu proifeiseanta no nas neo-fhoirmeil, a rèir an luchd-amais agus an amais agad.

A' coiteachadh air an fheadhainn le buaidh

Faodaidh tu feuchainn ri buaidh a thoirt air an riochdaire taghte agad tro choiteachadh. 'S e coiteachadh a th' ann nuair a dh'fheuchar gu laghail ri buaidh a thoirt air luchd-co-dhùnaidh poilitigeach, leithid BP is ministearan an riaghaltais. Faodaidh coiteachadh a dhèanamh le daoine fa leth, buidhnean tagraidh/ùidh shònraichte, no luchd-coiteachaidh proifeiseanta (eòlaichean a th' air am fastadh gus coiteachadh às leth neach fa leth no buidheann). Tha a' mhòr-chuid de choiteachadh ga dhèanamh le buidhnean tro thagradh. Faodaidh tu cuideachd coiteachadh air gnìomhachasan agus buidhnean - daoine is buidhnean aig a bheil cumhachd no a nì co-dhùnaidhean.

A' gabhail pàirt ann an iomairteachd eaconamach

Faodaidh tu do chumhachd eaconamach a chleachdadh gus atharrachadh a dhèanamh. Faodar seo a dhèanamh ann an dà dhòigh:

1. a' dèanamh 'boycott' air chompanaidhean agus buidhnean, nach eil an luchan/dòigh-obrach a dh'aontaicheas thu, mar sin a' cur ìmpidh orra atharrachadh, no
2. a' dìoladh chompanaidhean is buidhnean 'math' tro phàtranachd agus meadhanan sòisealta deimhinneach.

A' gabhail pàirt ann am fianais-dhùbhlain shitheil

Faodaidh tu feuchainn ri atharrachadh a thoirt gu buil tro thogail iomhaigh cùise, le fianaisean-dùbhlain neo-ainneartach is laghail. Tha fianaisean-dùbhlain laghail san RA, le cuibhreachaidhean. Ge bith càit a bheil thu a' fuireach, 's e deagh bheachd a th' ann sùil a thoirt air stiùireadh laghail làithreach mus gabhar pàirt ann am fianaisean-dùbhlain, no gan cuir air dòigh.

Faodaidh an aire a gheibhear bho fhianaisean-dùbhlain shitheil fàs gu modhan iomairt nas fhoirmeile, leithid dèanamh dhocamaidean, a' toirt òraidean aig co-labhairtean, a' sgrìobhadh airson pàipearan-naidheachd msaa.

A' cuimseachadh air a' choimhearsnachd ionadail agad

Faodaidh òraidean coimhearsnachd, taisbeanaidhean, agus òraidean ionadail a bhith nan deagh dhòighean dhut a bhith a' togail mothachadh air cùis. Faodaidh iad cuideachd a bhith math airson taic a chruinneachadh agus buidheann-iomairt a stèidheachadh.

Gnìomhachd 5: a' cleachdadh nam meadhanan sòisealta gus atharrachadh a dhèanamh

🕒 15 mionaidean

Mar a chaidh a ràdh gu h-àrd, 's e aon dòigh a dh'fhaodas tu feuchainn ri atharrachadh a dhèanamh tro na meadhanan sòisealta.

Tha Twitter, làrach-lìn blogaidh far am faod thu teachdaireachdan ('tweets') timcheall air 280 caractaran fhoillseachadh, na dòigh ainmeil air chùis sa bheil ùidh agad a shoillseachadh. Gabhaidh na teachdaireachdan 'retweeted', 'liked' agus a fhreagairt le daoine eile.

Tha sinn air ceanglaichean a chur gu eisimpleirean de 'tweets' iomairt gu h-ìosal. Aon uair 's gu bheil thu air an leughadh, smaoinich air mar a dh'fhaodadh tu Twitter a chleachdadh gus taic a chumail ris an adhbhar *agadsa*. Feuch ri dreachd a dhèanamh de cuid 'tweets' a' cleachdadh nan eisimpleirean seo mar theamlaid.

1. [Greta Thunberg](#)

Greta Thunberg ✓
@GretaThunberg

...

School strike week 185. [#FridaysForFuture](#)
[#ClimateStrike](#) [#PeopleNotProfit](#)

Dealbh 17: Tweet le Greta Thunberg

2. [Marcus Rashford](#)

Marcus Rashford MBE ✓
@MarcusRashford

...

If you can do one thing for me tonight, sign the petition

petition.parliament.uk/petitions/5542...

It's time we put party politics aside and worked together to find a long-term sustainable solution to child food poverty in the UK.

Implement the 3 asks.

I appreciate you all ❤️

petition.parliament.uk

Petition: End child food poverty – no child should be going h...
Government should support vulnerable children &
#endchildfoodpoverty by implementing 3 recommendations...

Dealbh 18: Tweet le Marcus Rashford